

IZBORNOM VEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA UNIVERZITETA U BEOGRADU

Na osnovu odluke Izbornog veća Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu br. 2335/1 od 16.10.2017. godine, a u skladu sa članom 65 Zakona o visokom obrazovanju i članom 116 Statuta Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu izabana je Komisija za pripremu izveštaja o kandidatima koji su se prijavili na raspisani konkurs za izbor jednog docenta za užu naučnu oblast Hungarologija predmet Mađarski jezik i književnost (objavljen u listu „Poslovi“ br. 749 od 1.11.2007. godine). Na osnovu uvida u priloženu dokumentaciju imamo čast da Izbornom veću fakulteta podnesemo sledeći

IZVEŠTAJ

O KANDIDATIMA PRIJAVLJENIM NA KONKURS

Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu raspisao je konkurs objavljen 1.11.2017. godine u listu „Poslovi“ br. 749 za izbor jednog nastavnika u zvanje docenta za užu naučnu oblast Hungarologija, predmet Mađarski jezik i književnost. Na raspisani konkurs za izbor u zvanje docenta prijavio se jedan kandidat: **dr Monika Bala**.

I BIO-BIBLIOGRAFIJA KANDIDATA

1. Biografija

Monika Bala rođena je 5. marta 1975. godine u Beogradu, gde je završila osnovnu školu i gimnaziju. Godine 1994. upisala je grupu za Mađarski jezik i književnost na Filološkom fakultetu u Beogradu i diplomirala četiri godine kasnije, u junu 1998. godine. Postdiplomske magistarske studije, smer Nauka o književnosti pohađala je između 1999. i 2004. godine na Filološkom fakultetu u Beogradu. Postiplomske studije završila je sa prosečnom ocenom 9,25. Magistarsku tezu pod naslovom „Recepcija Hamvaševih dela *Filozofija vina i Nevidljivo zbivanje* u srpskoj kulturi“ odbranila je pred Komisijom u sastavu prof.dr Petar Bunjak (mentor), prof dr. Sava Babić, prof dr. Janoš Banjai. Kandidatkinja je 4. septembra 2017. godine odbranila doktorsku disertaciju pod naslovom „Autobiografski narativi bukovinskih Mađara u Banatu“ na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu pred Komisijom u sastavu prof.dr Marija Cindori-Šinković (mentor), prof. dr Edita Andrić, dr Marija Mandić, doc.dr Mirjana Ćorković.

2. Radna biografija

Od oktobra 1999. godine radi na Filološkom fakultetu u Beogradu na Katedri za mađarski jezik i književnost prvo kao asistent-pripravnik, a od 2005. do 2012. godine dva puta je izabrana za asistenta. Od 2012. godine radi kao viši lektor.

Predaje predmete na osnovnim studijama: Mađarska književnost 1, Mađarska književnost 2,

Mađarska književnost 3, Mađarska književnost 4, Savremeni mađarski jezik P1, Savremeni mađarski jezik P2, Savremeni mađarski jezik P3, Savremeni mađarski jezik P4.

2.1. Stručno usavršavanje

Završila je seminare iz oblasti primene inovativnih metoda u nastavi mađarskog jezika i književnosti u zemlji i inostranstvu, od kojih se izdvajaju:

1. *Interaktivne metode u nastavi mađarskog jezika i književnosti* u organizaciji letnje akademije „Bolyai Nyári Akadémia“ u okviru „Udruženja mađarskih pedagoga“ u Sovati, Rumunija;
2. *Umeće komunikacije – konstruktivni pristupi problemskim situacijama* u organizaciji *Tim Psihokod*;
3. *Learner autonomy, the Common European Framework of Reference for Languages and the European Language Portfolio, A seminar on language teaching at university.*
4. Stručno usavršavanje na Univerzitetu u Limeriku (University of Limerick), Irska.

2.2. Rad na projektima

1. 2008. jun-septembar – spoljni saradnik projekta *Jezik i identitet u Republici Srbiji*, Institut za srpski jezik SANU pod pokroviteljstvom UNESKA. Rukovodilac Projekta dr Stana Ristić.
2. 2015. januar – jun i 2016. januar – jun – učesnik projekta *Ka društvenoj konstrukcionoj gramatici: novi pristup u narativnoj teoriji i metodologiji*, Balkanološki institut SANU i Institut za slavistiku, Humbolt univerzitet u Berlinu. Rukovodioci projekta: dr Marija Mandić i dr Filip Vaseršajt (Philipp Wasserscheidt).

2.3. Članstvo u komisiji

1. 2017. mart-april član u Komisiji za kulturne delatnosti nacionalnih manjina u Republici Srbiji u okviru Ministarstva kulture i informisanja:
Članovi Komisije: Biljana Sikimić (predsednik), Monika Bala, Fahrudin Kladničanin.

BILIOGRAFIJA

1. Akademske radovi

1. **Odbranjen magistarski rad (M72)**, „Recepcija Hamvaševih dela *Filozofija vina i Nevidljivo zbivanje* u srpskoj kulturi“ odbranila je pred Komisijom u sastavu prof.dr Petar Bunjak (mentor), prof dr. Sava Babić, prof dr. Janoš Banjai.

2. **Neobjavljena doktorska disertacija (M71)** pod naslovom „Autobiografski narativi bukovinskih Mađara u Banatu“ na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu pred Komisijom u sastavu prof.dr Marija Cindori-Šinković (mentor), prof. dr Edita Andrić, dr Marija Mandić, doc.dr Mirjana Ćorković.

2. Radovi u tematskom zborniku međunarodnog značaja (M14)

1. Bala, Monika. Tamo gde se kulture susreću: Naracije o sopstvu kroz uticaj različitosti. Životne priče mađarske dijaspore u Vojlovici. Zbornik radova *Petog međunarodnog interdisciplinarnog*

simpozijuma "Susret kultura", ur. Lj. Subotić i Živančević-Sekeruš. Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, 2010, pp. 395 - 402. ISBN 978-86-6065-040-7

2.Bala, Monika. Rodne razlike u komunikaciji: Životni narativi Mađara u Vojlovici, Zbornik radova *Jezik, književnost, komunikacija: Književna istraživanja*, ur. V. Lopičić i B. Mišić Ilić. Filozofski fakultet Univerziteta u Nišu, 2012, pp. 409 - 418. ISBN 978-86-7379-240-8

3.Bala, Monika. Diskurzivna konstrukcija etničkog identiteta u usmenim autobiografijama bukovinskih Mađara, Zbornik radova *Jezik, književnost, diskurs: Književna istraživanja*, ur. V. Lopičić i B. Mišić Ilić. Filozofski fakultet Univerziteta u Nišu, 2015, pp. 153 - 162. ISBN 978-86-7379-368-9

4.Bala, Monika. U potrazi za značenjem u autobiografskim narativima banatskih Sekelja. Zbornik radova *Jezik, književnost, značenje: Književna istraživanja*, ur. V. Lopičić i B. Mišić Ilić. Filozofski fakultet Univerziteta u Nišu, 2016, pp. 69 - 79. ISBN 978-86-7379-408-2

5.Bala, Monika. Sećanje i naracija: vremenska dimenzija u životnim pričama bukovinskih Mađara. Zbornik radova *Jezik, književnost, vreme: Književna istraživanja*, ur. V. Lopičić i B. Mišić Ilić. Filozofski fakultet Univerziteta u Nišu, 2017, pp. 339-351. ISBN: 978-86-7379-445-7

1.Rad u međunarodnom časopisu (M23)

1.Ilić, Marija, M. Bala, S. Buljanović, Domains of Hungarian Language Use in Belgrade, *Jezikoslovlje*, Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, 13, 2, 2012, pp. 571 - 588, ISSN 1331-7202.

2.Rad u vodećem časopisu nacionalnog značaja (M51)

1.Bala, Monika. Hamvaš kao krizeolog, *Filološki pregled*, XXXIV (2), Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 2007, pp. 109-120. UDK 821.511.141.09

3.Rad u časopisu nacionalnog značaja (M52)

1.Bala, Monika. Autobiografski narativi bukovinskih Mađara u Južnom Banatu. Primeri ženskih životnih priča, *Tanulmányok*, 1, Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, 2017, pp. 77-92.

4.Rad u naučnom časopisu (M53)

1.Bala, Monika. A magyar mint idegennyelv oktatása a belgrádi hungarológiai tanszéken - magyar mint választható tárgy, *THL2 - A magyar nyelv és kultúra tanításának szakfolyóirata*, Balassi Bálint Magyar Kulturális Intézet, 2016, pp. 18 - 25.

5.Radovi saopšteni na skupu međunarodnog značaja štampani u izvodu (M34)

1., „Rodne razlike u komunikaciji: Životni narativi Mađara u Vojlovici“ na naučnom skupu *Jezik, književnost, komunikacija*, Filozofski fakultet, Univerzitet u Nišu, 15-16. april 2011, str.4.

2., „Upotreba manjinskog jezika kao simbola etno-kulturnih vrednosti *bukovinskih* Mađara u Južnom Banatu“ na naučnom skupu *Jezik, književnost, vrednosti*, Filozofski fakultet, Univerzitet u Nišu 27-28. april 2012.

3., „Diskurzivna konstrukcija etničkog identiteta u usmenim autobiografijama bukovinskih Mađara“ na naučnom skupu *Jezik, književnost, diskurs*, Filozofski fakultet, Univerzitet u Nišu 25-26. april 2014, str.15.

4., „U potrazi za značenjem u autobiografskim narativima banatskih Sekelja“ na naučnom skupu *Jezik, književnost, značenje*, Filozofski fakultet, Univerzitet u Nišu 24-25. april 2015, str.17.

5., „Sećanje i naracija: vremenska dimenzija u životnim pričama bukovinskih Mađara“ na naučnom skupu *Jezik, književnost, vreme*, Filozofski fakultet, Univerzitet u Nišu 22-23. april 2016.

6., „Dvojezičnost i identitet južnobanatskih bukovinskih Mađara u Vojlovici, Skorenovcu i Ivanovu“ na međunarodnoj konferenciji *Jezici i kulture u vremenu i prostoru 7*, Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, 18-19. novembar 2017, str. 13.

6.Zbirke testova sa prijemnih ispita

1.Bala, Monika. *Zbirka testova sa prijemnih ispita iz mađarskog jezika*, 3.izd, Beograd: Filološki fakultet, 2015. ISBN 978-86-6153-265-8; UDK 811.581(079.1)

2.Bala, Monika. *Zbirka testova sa prijemnih ispita iz mađarskog jezika*, 4.izd, Beograd: Filološki fakultet, 2016. ISBN 978-86-6153-345-7; UDK 811.581(079.1)

7.Prevodi

Judita Berg: „Rumini“. Beograd: Kreativni centar, 2012, str. 305. Roman „Rumini“ autorke Judite Berg dobio je 2007. godine nagradu za knjigu godine u Mađarskoj Međunarodnog odbora za dečiju knjigu, a 2010. godine proglašen je knjigom decenije u Mađarskoj. ISBN 978-86-7781-970-5.

8.Saopštenja na skupovima međunarodnog/domaćeg značaja

1., „A magyar nyelvoktatás a Belgrádi Magyar Tanszéken“ na naučnom skupu *A szegedi hungarológia oktatás 35 éves történetét megünneplő jubileumi konferenciája*, Univerzitet u Segedinu, 9. decembar. 2006.

2., „Tamo gde se kulture susreću: Naracije o sopstvu kroz uticaj različitosti. Životne priče mađarske dijaspore u Vojlovici.“ na *Petom međunarodnom interdisciplinarnom simpozijumu "Susret kultura"*, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu, 1. decembar 2009.

- 3., „Rodne razlike u komunikaciji: Životni narativi Mađara u Vojlovici“ na naučnom skupu *Jezik, književnost, komunikacija*, Filozofski fakultet, Univerzitet u Nišu, 15-16. april 2011.
4. Balla, M., Buljanović, S., Ilić M. „Monolingualism versus Multilingualism in Belgrade Today: The Case of Hungarian“ na naučnom skupu *Concepts and Consequences of Multilingualism in Europe 3*, Pécs – Osijek, Univerzitet u Pečuju - Univerzitet u Osijeku, 8-11. jun 2011.
- 5., „Upotreba manjinskog jezika kao simbola etno-kulturnih vrednosti *bukovinskih* Mađara u Južnom Banatu“ na naučnom skupu *Jezik, književnost, vrednosti*, Filozofski fakultet, Univerzitet u Nišu 27-28. april 2012.
Balla, M., Buljanović, S., Ilić M. „Hungarian in Contemporary Belgrade: A Case of Compartmentalised Language“ na *Sociolinguistics Symposium 19*, Freie Universität Berlin 21-24. avgust, 2012.
6. Balla, M., Buljanović, S., Ilić M. „Hungarian in Contemporary Belgrade: The Role of Language Ideologies“ na *International Conference on Minority Languages XIV*, Karl Franzens University, Graz, 11-14. septembar, 2013.
- 7., „Diskurzivna konstrukcija etničkog identiteta u usmenim autobiografijama bukovinskih Mađara“ na naučnom skupu *Jezik, književnost, diskurs*, Filozofski fakultet, Univerzitet u Nišu 25-26. april 2014.
- 8., „U potrazi za značenjem u autobiografskim narativima banatskih Sekelja“ na naučnom skupu *Jezik, književnost, značenje*, Filozofski fakultet, Univerzitet u Nišu 24-25. april 2015.
- 9., „Sećanje i naracija: vremenska dimenzija u životnim pričama bukovinskih Mađara“ na naučnom skupu *Jezik, književnost, vreme*, Filozofski fakultet, Univerzitet u Nišu 22-23. april 2016.
- 10., „A magyar mint idegennyelv oktatása A Belgrádi Hungarológiai Tanszéken - magyar mint választható tárgy“ na naučnom skupu *A magyar mint idegen-, környezet- és származásnyelv tanítása a Magyarországgal szomszédos országokban*, Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest, 10. decembar 2016.
- 11., „Konstrukcija etničkog identiteta u autobiografskim narativima bukovinskih Mađara“ na IX naučnom skupu mladih filologa: Savremena proučavanja jezika i književnosti, Filološko-umetnički fakultet, Univerzitet u Kragujevcu, 8. april 2017.
- 12., „Dvojezičnost i identitet južnobanatskih bukovinskih Mađara u Vojlovici, Skorenovcu i Ivanovu“ na međunarodnoj konferenciji *Jezici i kulture u vremenu i prostoru 7*, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu, 18-19. novembra 2017.

1. Ocena pristupnog predavanja

Kandidatkinja je održala pristupno predavanje 29. novembra 2017. godine na Katedri za hungarologiju Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu na temu „Počeci crkvene književnosti na mađarskom jeziku: *Halotti beszéd és könyörgés, Ó-magyar Mária siralom, Szent Margit legendája*“ pred Komisijom čiji su članovi predavanju dali sledeće ocene: prof.dr Marija Cindori-Šinković – 5, prof.dr Edita Andrić – 5, doc.dr Mirjana Ćorković – 5. Komisija je bila saglasna da je predavanje dr Monike Bala dobro koncipirano, da je održano na visokom akademskom nivou uz funkcionalno korišćenje audio-vizuelnih sredstava.

2. Mišljenje o naučnom radu

U svom magistarskom radu pod naslovom „Recepcija Hamvaševih dela *Filozofija vina i Nevidljivo zbivanje* u srpskoj kulturi“ kandidatkinja daje vredan doprinos istraživanju prevoda kao oblika intertekstualnosti. Dovodjenjem u istu ravan istraživanja pomirila je književni i lingvistički pristup delu, a time omogućila kako analizu originala tako i analizu prevoda. Takvim načinom pristupa dala je značajne rezultate u uporednoj lingvističkoj i lingvo-stilističkoj analizi originala i prevoda.

Naučno istraživački doprinos kandidatkinje ogleda se posebno u njenim naučnim radovima. Polja njenog interesovanja su vrlo široka i obuhvataju antropo-lingvistička istraživanja, narativnu analizu, etnografiju, teoriju sećanja, studije etničkog identiteta, kao i studije roda. Prateći nove pristupe u narativnoj teoriji i metodologiji, svoja terenska istraživanja zasniva na novim teorijskim postavkama, a rezultati istraživanja joj služe ne samo da potkrepe neke postavke, već da ih dopuni i ukaže na nove teorijske mogućnosti. U tom pogledu teorijske i analitičke vrednosti naučnoistraživačkog rada kandidatkinje najočitije se reprezentuju u obimnoj doktorskoj disertaciji pod naslovom „Autobiografski narativi bukovinskih Mađara u Banatu“ u kojoj dolazi do izražaja njeno naučničko umeće da obimnu građu sa terenskih istraživanja sistematizuje, da je podvrgne naučnoj analizi na osnovu principa kritički promišljenih najnovijih teorijskih postavki lingvisti i teoretičara sa srpskog, engleskog i mađarskog jezičkog područja.

U doktorskoj disertaciji polazi se od specifičnosti položaja manjinske zajednice bukovinskih Mađara koji su „dijaspora u dijaspori“, postavlja okvir interdisciplinarnosti pristupa u istraživanju, koji objedinjuje znanja iz istorije, antropološke lingvistike i narativne teorije. Daje se kratak pregled dosadašnjih istraživanja, izložene su osnovne pretpostavke i ciljevi istraživanja i detaljno je obrazložena metodologija istraživanja. Uz metode koje su primenjene u istraživanju, dat je opšti pregled kvalitativnih istraživanja, i metoda prikupljanja podataka, sa posebnim osvrtom na definisanje kvalitativnog intervjua. Razmotren je biografski metod koji je primenjen u istraživanju uključujući iskustva sa terenskog istraživanja, uz detaljan opis intervjua i metoda transkripcije. Ukazuje se na pitanje višeglasja u interpretaciji, koji podrazumeva da se narativ oblikuje u zajedničkom dinamičkom dijaloškom odnosu i kreaciju istraživača i sagovornika.

U skladu sa interdisciplinarnim pristupom, kandidatkinja polazi od istorijskog pregleda zajednice, kako bi se ukazalo na jedinstvenu situaciju etničke manjine sekeljskih Mađara, doseljenika iz Bukovine, koji se nalaze u specifičnom položaju u pokrajini i koji se izdvajaju ne samo od većinskog srpskog stanovništva, već i od mađarskog življa u Vojvodini. Narativi

bukovinskih Mađara predstavljaju žanrovsku specifičnost i tematski se mogu svesti na problem pojedinca u datom kulturno-istorijskom razdoblju kao posledice okolnosti doba i porodičnih sećanja. U životnim pričama se mogu prepoznati zajedničke crte i teme u kojima se smenjuju autobiografske priče i kolektivni narativi o doseljavanju i poreklu zajednice, kao i isticanje važnosti tradicijske kulture i kulturnog kontinuiteta u formiranju njihovog identiteta.

Pored pitanja o jeziku zajednice, kandidatkinja u radu pokazuje kako se gradi identitet u multietničkoj sredini i zaključuje, shodno postojećim teorijama (Hall 1996) i sopstvenim viđenjima, da se identitet konstruiše kroz uticaj različitosti (Taylor 1994), gde dolazi do jezičkih uticaja i korišćenja paralelno dvaju ili više jezika, ili elemenata drugog jezika. Sekeljska zajednica sa svojim osobenim dijalektom okružena je većinskih jezikom i drugim manjinskim jezicima, te je podložna međujezičkim uticajima. Jedno od pitanja koje je kandidatkinja postavila u istraživanju jeste na koji način se formira identitet pripadnika manjinske zajednice u višejezičnoj i multietničkoj sredini. U istraživanju je pokazano da je dijaloški karakter ključna odlika ljudskog života i da se kroz odnos sa Drugim definiše identitet.

Kandidatkinja argumentovano raspravlja i o jednoj naizgled kontradiktornoj situaciji u kojoj sekeljski dijalekat bukovinskih Mađara opstaje pored velike vremensko-prostorne udaljenost od matične zemlje i jezika. U pitanju je vreme od sto trideset godina koje konzervira jezik predaka, dok se s druge strane primećuje i ulazak u novo vreme koje donosi nove promene u jeziku. Rezultati istraživanja pokazali su da su jezik i etnicitet jedni od dominantnih markera identiteta, i da se etnički identitet ispoljava kroz mitove o Bukovini, zemlji predaka, kao i kroz iskaze o statusu pripadnika zajednice u pokrajini i njihovog jezika. Danas se već i u ovakvoj homogenoj sredini bogatog kulturnog nasleđa, bukovinski sekeljski jezik kviri i polako gubi. Zajedno sa postepenim prekidanjem prenošenja narodnih običaja sa roditelja na decu, pojačana je asimilacija mlađeg naraštaja u kulturu većine. Shodno tome, gubi se etnička identifikacija, i dolazi do osiromašenja jezičkog blaga i postepenog zaboravljanja kulturnih tradicija.

Jedna od tema kojoj kandidatkinja posvećuje posebnu pažnju jeste razmatranje odnosa sećanja i identiteta, kao i oblikovanje ličnog i kolektivnog sećanja, na koji način prošlost utiče na konstrukciju identiteta. Posle opsežnih razmatranja kandidatkinja zaključuje da, budući da su mit o zajedničkom poreklu, zajedničko istorijsko sećanje 'zavičaja', jedni od glavnih narativa etničke zajednice, autobiografski diskurs se prožima s kolektivnim narativima i dobija formu poliglosičnog, hibridnog teksta, koji se kreće na osi između individualnog i kolektivnog. Oslanjajući se na empirijski prikupljenu građu kandidatkinja istražuje kako lični autobiografski narativi pripadnika zajednice postaju ujedno i etnički, grupni narativi koji se baziraju na kolektivnom sećanju i dele isti narativni obrazac vraćajući se na početke. Dolazi se do zaključka da narativi o poreklu doprinose formiranju identiteta. Posebno je razmotren problem koncepta Drugog i ukazano je da naši individualni identiteti značajno zavise od dijaloškog odnosa sa drugima u kojem integrišemo i menjamo svoju kulturnu baštinu i usvajamo baštinu drugih ljudi. Kao posledica koegzistencije sa drugim narodima i grupama, kultura Sekelja nosi tragove zajedničkog života sa raznim kulturama i pre doseljavanja u južnobanatsku oblast, a dolaskom na današnje područje, pokazuje se na koji način se gradi identitet pripadnika zajednice u suživotu sa drugim zajednicama, srpskom, nemačkom, slovačkom, palčanskom. Kandidatkinja se takođe osvrnula i na pitanje rodne identifikacije bukovinskih Mađara. Polazi se od rodno determinisane

analize, te se pokušava odgovoriti na pitanja: do koje mere su muške i ženske usmene autobiografije i sećanja sastavljeni različitim modelima u konstrukciji životnih priča. Na koji način se mogu interpretirati sličnosti i razlike između muških i ženskih autobiografija i na koji način se ispoljavaju sličnosti tamo gde kolektivna generacijska sećanja utiču na formiranje shematizovanih narativa. Pokazano je da se autobiografski narativ odlikuje višeglasnom situacijom u kojoj se sjedinjuju lični diskurs i diskurs zajednice.

U analitičkom delu rada kandidatkinja ima za cilj da pokaže kako je moguće primeniti analizu teorije fikcije na usmene autobiografske priče, te da ih je moguće sagledati sredstvima književne teorije kao produkte narativizacije. U analizi se dolazi do zaključka da narativ nije reprezentacija objektivne realnosti, već je samo jedna njena verzija, jedna od mnogih mogućih tački gledišta. Narativi ličnog iskustva su selektovani i rekonstruisani izveštaji naratora koji zavise od životnog trenutka i od situacije, te se njihovo značenje menja i formira u različitim vremenima i kontekstima. U teorijsko-analitičkom delu rada postavljen je teorijski okvir u kojem je primenjena analiza narativa ličnog iskustva i naratološka analiza koja je ostala u granicama tradicionalnih pojmova. Takođe, dat je i kratak osvrt na autobiografsko nasleđe, kao i definisanje autobiografije kao referencijalnog i književnog diskursa. Uzeti su u obzir društveni i kulturološki aspekti autobiografskog žanra i ukazano je na prelaz ka usmenim antropološkim žanrovima životnih priča koji se oblikuju u dinamici doživljenog i zamišljenog. Autobiografija se posmatra kao kategorija otvorena raznorodnim tumačenjima, kao granični žanr, u mnogim teorijama definisan kao žanr u kojem se prepliću istina i fikcija.

Uspešno ostvareni cilj istraživanja bio je utvrđivanje distinkcije između autobiografije kao nefikcionalnog teksta i književnog dela kao fikcionalnog. U analizi naratoloških modela kandidatkinja je posvetila pažnju narativima u prvom licu i naratoru koji se u autobiografskom pripovedanju približava sveznajućem pripovedaču koji sagledava događaje često uz uvid u razmišljanja i postupke drugih likova. Shodno tome, od posebnog značaja je bilo izdvojiti postupak udvajanja vremenske dimenzije i kroz habitualne narative ukazati na situiranje sadašnjosti u vremenskoj sekvenci sadašnjost-prošlost koje se povezuju kauzalnim odnosima. Posebno su razmotrene vremenske dimenzije autobiografskog diskursa i uloga temporalnosti. Pokazalo se da je većina autobiografija vezana za razumevanje temporalnosti. U ovom poglavlju je, takođe, dat kratak osvrt na autobiografsko nasleđe, kao i definisanje autobiografije kao referencijalnog i književnog diskursa. Uzeti su u obzir društveni i kulturološki aspekti autobiografskog žanra i ukazano je na prelaz ka usmenim antropološkim žanrovima životnih priča koji se oblikuju u dinamici doživljenog i zamišljenog. Autobiografija se posmatra kao kategorija otvorena raznorodnim tumačenjima, kao granični žanr, u mnogim teorijama definisan kao žanr u kojem se prepliću istina i fikcija.

Jedan od ciljeva disertacije bila je primena naratološkog modela francuskog teoretičara Žerara Ženeta u analizi usmenih autobiografskih narativa. Shodno tome, u teorijskom uvodu prikazani su teorijski pojmovi neophodni za naratološku analizu. Govori se o narativima u prvom licu jednine koji se dobro uklapaju u Ženetovu teorijsku postavku. Jedan od ključnih pojmova analize jeste narator - sagovornik. Narator je u slučaju usmenih autobiografskih tekstova junak ili centralni lik priče koju pripoveda. Zaključuje se da je zajedničko svim analiziranim narativima isticanje nekog značajnog trenutka u životu, često kriznog trenutka. Pripovedanje teče iz

perspektive glavnog junaka – naratora, koji prenosi događaje iz unutarnje fokalizacije uz otkrivanje svojih misli, odluka, osećanja i uz smenjivanje sadašnjeg i prošlog vremena u pripovedanju. Sagovornici se u rekonstruisanju svog života u velikoj većini služe prvim licem jednine čime izlažu jedinstvo u svom životnom toku. Pripovedanje u prvom licu jednine, koje je karakteristično za autobiografsko pripovedanje, omogućuje da iskaz vezan za subjekt jasnije bude izražen nego pripovedanjem u trećem licu, prikazujući jasnije subjektivno naličje objektivnog životnog procesa. Subjektivno iskustvo stvarnosti se očituje direktno u sećanju pripovedajućeg ja za koga su proživljeni događaji još uvek pred očima. Prikaz vremena daje se iz pripovedne strukture. Narator autodijegetičkog pripovedanja ima pregled nad svim prošlim razvojnim fazama pripovedanog ja i može se držati hronologije događaja, ali može i odstupiti od nje. Uopšteno gledajući, narator može prikazati ceo život sve do tačke u kojoj se pripovedano ja u potpunosti preklapa sa pripovedajućim, tj. nestaje razlika između njih, čime se vraćaju iskustva iz prošlosti u sadašnjost i razmatraju se životne okolnosti u perspektivi nekad-sad uz refleksije i anticipaciju budućnosti. Na taj se način, narator autobiografskog pripovedanja približava sveznajućem pripovedaču koji sagledava događaje često uz uvid u razmišljanja i postupke drugih likova.

Kandidatkinja svoje zaključke izlaže jasnim i preglednim naučnim stilom. Važnost ovog istraživanja jeste u ukazivanju na manjinsku zajednicu sa etničkim korpusom koji je u proteklim decenijama u stalnom opadanju usled brojnih faktora kao što su negativan priraštaj, visok mortalitet, iseljavanje i odmaklo starenje, ali i pored opadanja broja stanovništva, potomci migranata u narativima pokazuju da prenos usmene tradicije i kulture još uvek funkcionise i time čini ovu zajednicu živom. Iako je istraživanje bilo usmereno na autobiografske narative, kandidatkinja je došla do značajnog nalaza o preplitanju autobiografskih i kolektivnih narativa, o njihovoj međusobnoj dijalogičnosti i uslovljenosti. Budući da se radi o manjinskoj zajednici, naglašena je etnocentričnost diskursa, što dalje utiče i na etnocentričnost autobiografskih narativa. Kandidatkinja je pokazala da su narativi dobijeni tokom terenskih istraživanja složeni tekstovi, koji se odlikuju hibridnošću, metatekstualnošću i intertekstualnošću.

Kandidatkinja je izvela jasno i slojevito istraživanje, i po važnosti teme, i u teorijsko-interpretativnom smislu dala je originalni, inovativni naučni doprinos koji čini osnovu za dalje teorijsko promišljanje teme i istraživački rad. Doktorska disertacija „Autobiografski narativi bukovinskih Mađara u Banatu“ daje doprines nedovoljnoj istraženosti manjinske zajednice sekeljskog porekla, pokazuje značaj kvalitativnih terenskih istraživanja, a budući da se zasniva na originalnoj terenskoj građi predstavlja značajan doprinos terenskim antropo-lingvističkim istraživanjima u Srbiji.

3. Mišljenje o pedagoškom radu

Kandidatkinja je tokom osamnaestogodišnjeg rada na Katedri za mađarski jezik i književnost pokazala poznavanje i umešnost u primeni savremenih metoda nastave mađarskog jezika i književnosti. Zahvaljujući višegodišnjem pedagoškom iskustvu i uspostavljanju vrlo dobre komunikacije sa studentima, ona postiže pohvalne rezultate u nastavi.

III OSTALI IZBORNI USLOVI

1.Stručno-profesionalni doprinos

Naučno-stručni i istraživački doprinos kandidatkinje dr Monike Bala ogleda se posebno u njenoj doktorskoj disertaciji i u više od 15 naučnih radova koji se tematski vezuju za antropolingvistička istraživanja, narativnu analizu, etnografiju, teoriju sećanja, studije etničkog identiteta, kao i studije roda. Njenim istraživanjima prethodi kritičko promišljanje savremenih teorijskih postavki, čime uspeva da donese sveobuhvatnu sliku aktuelnih teorijskih tumačenja. Njena sistemska naučna istraživanja, jasno i precizno definisane hipoteze, daju teorijsko-empirijski osnovanu i struktuiranu celinu zaključaka.

2.Doprinos akademskoj i široj zajednici

Svojim pedagoškim i naučnoistraživačkim radom, saradnjom sa drugim institucijama kandidatkinja doprinosi ugledu ustanove u kojoj radi i ugledu struke kojom se bavi.

3.Saradnja sa drugim visokoškolskim u naučnoistraživačkim institucijama

U svom dosadašnjem radu dr Monika Bala je uspešno sarađivala sa Institutom za srpski jezik SANU, Balkanološkim Institutom SANU, Institutom za slavistiku Humbolt univerziteta u Berlinu i Kaoli Gašpar univerzitetom u Budimpešti.

IV ZAKLJUČNO MIŠLJENJE

Nakon detaljnog razmatranja konkursne dokumentacije i dostavljenih radova, Komisija je, povodom ispunjenošću uslova za izbor u zvanje docent za užu naučnu oblast Hungarologija, za predmet Mađarski jezik i književnost, propisanih članom 65 Zakona o visokom obrazovanju Republike Srbije i članom 116 Statuta Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu, utvrdila da dr Monika Bala ispunjava zakonom predviđene uslove konkursa. Na osnovu svega izloženog, ceneći dosadašnji naučno-stručni i pedagoški rad kandidatkinje, Komisija predlaže Dekanu i Izbornom veću Filološkog fakulteta da se dr Monika Bala izabere na radno mesto docent za užu naučnu oblast Hungarologija, predmet Mađarski jezik i književnost.

U Beogradu, 22.12.2017.

POTPISI ČLANOVA KOMISIJE

dr Marija Cindori-Šinković, redovni profesor

dr Edita Andrić, redovni profesor

dr Marija Mandić, viša naučna saradnica